Politik er en krig mellem kompromiser og etiske kompasser

Arbejdet med romanen "Valget" har givet forfatteren Sarah Engell større forståelse for, hvor svært det er at balancere mellem hjertet og hjernen i politik

interview

AF DANIEL ØHRSTRØM
ohrstrom@k.dk

Kommunalvalget nærmer sig, og de opstillingsparate politikere hænger snart i landets lygtepæle og smiler med mere og nok især mindre smarte slogans. Men faktisk er der valg hver dag. For vi er jo ikke kun vælgere af repræsentanter til kommunalbestyrelser, regioner og Folketinget – for ikke at tale om elevråd, ældreråd og menighedsråd. Vi vælger hele tiden. På nettet og i indkøbsnettet. På gaden og med facaden, vi møder verden med. Hvert øjeblik kalder på nye valg. Og ikke at vælge er også at vælge.

Sådan har titlen på Sarah Engells ungdomsroman "Valget" mange lag, der også trækker tråde til eksistensfilosofien, men den starter med det politiske valg. For historien handler om den i begyndelsen 17-årige gymnasieelev Xenia Bang, som er godt på vej til at blive frontfigur i det nystartede parti Etisk Parti.

"Vi kalder os verdens lykkeligste folk. Men måske er vi kun lykkelige, fordi vi lukker øjnene for resten af verdens lidelser," siger Xenia allerede i en artikel som formand for Etisk Ungdom, og snart rykker hun videre op i hierarkiet. Men her opdager hun hurtigt, at politik ikke kun handler om at følge sit eget etiske kompas, men også om at skabe kompromiser.

Og dilemmaet vokser, da hun møder romanens anden fortæller, den syvårige syriske flygtningepige Lilas Kouri, der er flygtet alene til Danmark og stadig lever med frygten for, hvad der sker med hendes forældre i Syrien.

"Min roman udspringer af en sorg over at se på druknede børn ved siden af folks frokost på Facebook. Jeg følte mig magtesløs, men også fuld af politikerlede, så jeg fik lyst til at skrive en roman om de mennesker, der ellers typisk kun omtales som tal og flygtningekvoter. For hvis man reducerer folk til tal, dehumaniserer man dem jo også," siger Sarah Engell, der har brugt halvandet år på at skrive sin roman, mens hun har lavet research-interviews med flygtninge, nødhjælpsarbejdere, ungdomspolitikere og flere ministre.

Sarah Engell

▶ **Født i 1979.** Uddannet pædagog og har arbejdet i psykiatrien, inden hun blev fuldtidsforfatter. "Valget" er hendes 10. udgivelse, og hendes bøger bliver hyppigt brugt i skolesystemet – ikke mindst "21 måder at dø", der handler om internetmobning. Hun er gift og mor til to sønner på tre og ni år.

Og undervejs ændrede hun syn på politikerne, fortæller hun:

"Min politikerlede er i hvert fald blevet mindre nu, hvor jeg forstår, hvilket dilemma en ambitiøs politiker står i. For hvis man vil have indflydelse, må man jo indgå kompromiser, men spørgsmålet er jo altid, hvor langt man kan gå for at få magt uden at slå sit eget etiske kompas helt i stykker. Det har jeg ingen svar på, men jeg rejser spørgsmålet i romanen," siger Sarah Engell.

Selv har hun – trods sit efternavn – ingen politisk (familie)baggrund. Engells politikerhovedperson, Xenia, har både kant, karisma og glødende næstekærlighed. Men hendes på én gang styrke og svaghed som politiker er, at hun er meget styret af sine følelser. Hun er nyhedsjunkie og overvældes af de mange behov i verden, hvor overskrifter om torturerede børn og fremmede krige vælter ud af smartphonen. Og hun vil gerne gøre verden til et bedre sted, men hurtigt opdager hun altså, at politik handler mere om pragmatik end om ideologi. Og da hun selv står over for det syvårige flygtningebarn Lilas, kommer hendes karriereplaner i konflikt med hendes næstekærlighedstrang.

I romanen er Lilas' fortællestemme blandet med små eventyr fra 1001 nat, fordi Lilas netop forsøger at overleve psykisk ved at fortælle eventyr for sig selv, og Lilas har endda en fantasi-ven. Men flygtningebarnet kunne vel også have bedt Gud om hjælp undervejs?

"Jeg har bevidst ikke skrevet så meget religion ind i romanen – Allah er nævnt én gang. For jeg syntes, at det ville flytte fokus, hvis romanen skulle handle om religion. Selv synes jeg dog, at troen kan være et fantastisk sted at hente trøst i svære tider. Jeg tror på, at der er noget, der er større end os selv, og synes, det kan være en trøst at tænke, at der er en større plan med det hele. Men jeg forstår den ikke, og det ville kræve en hel anden roman at skrive om, hvor lidelsen kommer fra i teologisk forstand. Her skriver jeg om, hvordan vi selv kan møde de uforståelige situationer i verden," siger Sarah Engell, der dog ikke har noget færdigt svar på, hvordan man kan leve lykkeligt, når man ved, at andre lider.

"Jeg forstår stadig ikke, hvordan folk kan sætte sig ned og hygge sig med avisen. For man kan jo ikke læse en avis uden at læse om andres lidelse. Og en overgang måtte jeg selv holde en pause fra de sociale medier, fordi jeg fik det dårligt af at se på al den lidelse i verden og al den ligegyldighed i vores egen verden. Men jeg ved også godt, at man ikke kan redde hele verden. Jeg går heller ikke ind for åbne grænser, men selvom vi lukker vores grænser, behøver vi ikke at lukke vores øjne. Det er det, som jeg gerne vil have mine læsere til at tænke over." ■

▲ "Selvom vi lukker vores grænser, behøver vi ikke at lukke vores øjne", mener forfatteren Sarah Engell. – Foto: Simon Læssøe.

Judas som den første og eneste kristne

Alle tiders store skurk, Judas, tages i forsvar i ny tankevækkende roman af Amos Oz. Den handler om idealisten, der bliver til forræder i de rettroendes øjne

bog

★★★★★☆

AF LARS HANDESTEN
kultur@k.dk

Var Judas slet ikke forræder, men den første og eneste kristne nogensinde?

Spørgsmålet bliver stillet i Amos Oz' roman "Judas" af en ung studerende, Shmuel, der skriver om jødernes syn på Jesus. I 1959 sidder han og arbejder på sit speciale på universitetet i Jerusalem. Der er ting i Det Nye Testamente, han ikke kan få til at passe, og han udkaster den teori, at Judas var med til at iscenesætte korsfæstelsen af Jesus. Det gjorde den velhavende Judas ikke for sølle tredive sølvpenges skyld, men fordi han troede, at Jesus ville og kunne stige ned fra korset og bevise sin guddommelighed. Judas troede på Jesus, ja, han var i virkeligheden Jesu mest hengivne apostel.

Da Jesus blev forladt af sin Gud og døde, tabte Judas troen. Hans liv blev så tomt og meningsløst, at han begik selvmord.

Men som vi ved, så blev Judas ikke fejret for sin tro, men blev til alle tiders store forræder. Selvom Jesus og hans disciple også var jøder, så blev det Judas, der kom til at bære al skylden. Han alene blev identificeret med jøderne.

Forræderen findes imidlertid alle steder og til alle tider. Jøderne i Palæstina i det 20. århundrede har også haft sine. Eller rettere sagt: De har udpeget nogle til at være forrædere. Det handler Oz' roman også om.

Den unge Shmuel, der skriver om Jesus og dermed også om Judas, kommer ikke blot tilbage til Jesu tid, men kommer også på sporet af en intrikat historie fra det nye Israel. Det sker, da hans far går fallit, hans kæreste forlader ham, og han indstiller studierne. I stedet får han et job hos en ældre invalid, men intellektuelt skarp mand, Wald, som han skal underholde med samtale hver aften – mod kost og logi. I huset, bor også dennes 45-årige svigerdatter Atalja, som Shmuel forelsker sig i ved første blik.

I løbet af sine tre måneder i huset får Shmuel indblik i familiens tragiske historie. Ataljas mand, Walds søn, er blevet dræbt i den arabisk-israelske krig i 1944-1949. Og de to efterladte lever nu en mærkelig skyggetilværelse i huset, der forfalder omkring dem.

Men der er også en fjerde person med i dette kammerspil. Ataljas afdøde far var nemlig medlem af medlem af den zionistiske verdensbevægeles forretningsudvalg og Jewish Agency.

Denne fiktive (?) figur har således været tæt på virkelighedens Ben-Gurion, der som leder gik ind for dannelses af en israelsk stat. Ataljas far, Shealtiel Abravanel, gik derimod ind for jødernes fredelige sameksistens med araberne i et fælles Palæstina. Han havde endda venner og bekendte blandt araberne og talte deres sprog.

Amos Oz: Judas. Oversat af Hanne Friis. 296 sider. 299,95 kroner. Udkommer i dag hos Gyldendal.

Men i en verden, hvor der kun findes sort og hvidt, er der ingen plads for en drømmer som Abravanel. Og ingen vil høre på ham. Hans egen svigersøn drog med i krig og blev dræbt. Og Abravanel blev udråbt som forræder og ekskluderet af den zionistiske top.

Der er ligheder mellem Abravanel og Jesus, som der er det mellem Abravanel og Judas. Det afhænger af øjnene, der ser og bedømmer.

Amos Oz får fortalt denne historie, så han selv står i fare for at blive anklaget for at være en blåøjet forræder – en Judas – af såvel jøder som kristne. Men ikke desto mindre er det også drømmere, modsigere og "forrædere", der har ført verden videre. Nogle gange til et bedre sted. Andre gange har de gjort verden til et helvede.

"Judas" er noget svag i sin skildring af personerne, hvoraf kun Shmuel foldes rigtigt ud, mens de andre forbliver skyggemennesker. Men den er under alle omstændigheder en interessant og tankevækkende roman, der udfordrer såvel kristne som jødiske forestillinger. ■

En religiøs folkebevægelse

I sin nye bog fremlægger Charlotte Rørth andres religiøse erfaringer. Det kolliderer på sin vis med folkekirken, og vigtige spørgsmål melder sig

bog

★★★★☆☆

AF SØRINE GOTFREDSEN
kultur@k.dk

Da Charlotte Rørth for to år siden udgav bogen "Jeg mødte Jesus", forekom det, at alene titlen ville føre til litterært selvmord. Det skete ikke, og titlen på Rørths nye bog vil næppe heller spolere noget.

"Vi mødte Jesus" er nu udkommet som opfølgning på succesen med den første bog, hvori Charlotte Rørth beskriver, hvordan hun to gange har mødt Jesus. Bogen har solgt i tusindvis og er oversat til flere sprog, mens Rørth har holdt foredrag for fulde huse og er blevet massivt kontaktet af mennesker, der fortæller, at også de har mødt Jesus. Det har derfor næsten karakter af folkebevægelse, når Rørth nu påtager sig at agere stemme for alle dem, der både åbent og anonymt melder sig i koret af mennesker med religiøse oplevelser.

"Min mission er ytringsfriheds," skriver hun, og skønt det vel er en fordrejelse af begrebet, da ingen jo ligefrem nægter disse mennesker taletid, forstår man pointen. De føler, at deres erfaringer er så ilde set, at de tier, og Charlotte Rørth gør sig til en slags bannerfører for det, som teolog Viggo Mortensen i en af bogens samtaler kalder "det personliges tidsalder". Denne udgør et både interessant og problematisk begreb, og mens bogen ud over de mange beretninger og samtaler er præget af Rørths grundige metode, udgør den også et indirekte, men ikke desto mindre ret dramatisk angreb på folkekirken.

Det er på ingen måde Charlotte Rørths ærinde at falde kirken i ryggen, men konflikten er uundgåelig, da der eksisterer et vist modsætningsforhold mellem religiøse oplevelser og protestantisk tradition. Det er – som provst Thomas Reinholdt forklarer i bogen – en klar luthersk tanke, at den subjektive åbenbaring forstyrrer ligheden, idet der opstår et nyt hierarki, når nogen hævder at have særlig adgang til Gud. Og når Rørth opfordrer til større kirkelig åbenhed over for folks oplevelser, må man samtidig huske, at folkekirken også vil fastholde, at alle møder Gud på lige vilkår. Der er fornuft forbundet med forbehold over for religiøse oplevelser, men det er også sandt, at der i folkekirken findes så stor fokus på Ordet, at der kan opstå distance. Det er en evig opgave at opnå balance mellem redelighed og inderlighed, og Rørth illustrerer selv risikoen for at træde skævt, da hun sidst i bogen angående de præster, der undrer sig over, hvordan hun kan udholde at fortælle sin historie igen og igen, siger: "Faktisk har jeg lidt ondt af dem. Tænk, at skulle stå på prædikestolen søndag efter søndag uden at mærke glæden i hele kroppen."

Her aner vi den problematiske opdeling mellem de indviede og ikke-indviede, og man må bare sige, at hvis ikke en del præster – også på dage, hvor glæden ikke fylder hele kroppen – påtager sig at prædike, har vi ingen stabil og samvittighedsfuld folkekirke.

"Vi mødte Jesus" er en interessant bog. Ikke blot på grund af de mange personlige vidnesbyrd, men mere på grund af de spørgsmål, der rejses angående "det personliges tidsalder", der jo støder sammen med både den lutherske nøgternhed og tidens generelle nedsmeltning i videnskabelighed og afvisning af det transcendente.

Rørths samtale med religionshistoriker Mikael Rothstein viser, hvordan denne afvisning tilsat åbenlys fordomsfuldhed over for det kristne bidrager til netop den kultur, hvor folk af skræk for at blive erklæret sindssyge undlader at fortælle, hvad de oplever. Det personlige vidnesbyrd vil dog sikkert få en ny plads i en periode, hvor vi indser, at rationalitet ikke er alt og dagligt diskuterer begrebet religion i det moderne vestlige samfund. Men det personlige vidnesbyrd skal også mødes af sund skepsis over for selvforførelse, og Charlotte Rørth befinder sig på en svær mission. Hver dag tvinges hun til at være opmærksom på, hvor langt hun vil gå i et rum, hvor folk kan finde på at bede hende om velsignelse og berøring, og det er et minefelt, hun er trådt ind i.

Heldigvis er hun en forstandig kvinde, der ikke ser sig selv som noget særligt, men blot som endnu en, der er blevet opsøgt af den Kristus, der er helt tæt på mennesket, og det er al ære værd, at hun tager opgaven på sig. Bogen er velskrevet og velresearchet, men også en smule for lang, og uden at lyde blasert kan man hævde, at har man hørt et par religiøse vidnesbyrd, har man hørt dem alle. Alt imens man naturligvis overvejer forholdet mellem sandfærdig gengivelse og kreativ efterrationalisering. Bogens største kilde til sprængstof er dog, at Charlotte Rørth som sagt balancerer på grænsen til at skabe opposition til folkekirken, hvilket er et tema, der bliver hængende lidt uforløst i luften, idet hun vist ikke selv helt ved, hvad hun skal mene. Det kan måske udfoldes i en bog nummer tre. Tilbage står lige nu, at "Vi mødte Jesus" er en vigtig bog, der indbyder alle til ikke blot at overveje den personlige tilgang til kristendom, men også hvad det betyder at leve i en tid, hvor respekten for den religiøse erfaring er så lille, at de, der modtager den, nærmest må leve i det skjulte. Charlotte Rørth taler på vegne af mange mennesker, og man skal være særdeles skråsikkert anlagt i sin egen lille verden for ikke at lytte. ■

Charlotte Rørth. Vi mødte Jesus – og hvad kommer det andre ved? 272 sider. 299,95 kroner. Gyldendal.

Kristeligt Dagblad Læserklub

Her bor de levende

Hvordan kommer man videre efter at have mistet sin ægtefælle? Det vil Charlotte Bork Høvsgaard fortælle om ved et læserarrangement i Aarhus. Hun blev enke som 39-årig og har netop udgivet bogen "Her bor de levende".

I bogen prøver hun at forstå sorgen, som den var lige efter dødsfaldet, men også hvordan den har udviklet sig til noget, man kan leve med. Charlotte Bork Høvsgaard fremskriver et nyt liv med plads til både de levende og de døde. Til daglig er hun lærer på Holstebros Tekniske Gymnasium.

Deltagerpris ved arrangementet:

50,- *Normalpris: 75,-*

Tid og sted:

Mandag den 23. oktober kl 16.30-18.30

Diakonhøjskolen, Lyseng Allé 15, 8270 Højbjerg.

Prisen inkluderer entré og kaffe. Tilmelding finder sted på www.k.dk/levende. Ved spørgsmål vedrørende tilmelding kan Kristeligt Dagblads abonnementsafdeling kontaktes på telefon 33 48 05 00. Tilmelding er nødvendig, da deltagerantallet er begrænset.

Se mere på ***www.k.dk/levende***